

SZEBELKÓ IMRE

KÖRKÉP

a Német Demokratikus Köztársaságból

(2)

A Szovjetunió azzal is nyilvánította igaz barátságát a német nép iránt, hogy az elmúlt időszakban visszajuttatta Drezdába a híres képtár műremekeit, csodálatos festményeit. Ma Drezda élő, ismét virágzásnak induló szép város, a turisták nagy érdeklődéssel nézegetik utcáit, szép parkjait, színvonalas üzletsorait.

Drezda után hatalmas mezejeken át vezet az út. Szinte Berlinig mintha ligeteken át haladnánk. Erdők, legelők, szántóföldek panorámájában gyönyörködik az utas. Amikor Moszkvába utaztam, Moszkva előtt láttam ehhez hasonló erdőket, ligeteket. Itt-ott megcsillan egy-egy nagyobb tó viztükre is. Még nincs fél tíz, amikor a vonatunk megáll, Berlin közelében vagyunk. Az NDK határőrei ellenőrzik a vonatot. A vonatban utazó német munkások elmondják nekünk, hogy erre azért van szükség, mert Nyugat-Berlinben szabadon garázdálkodnak a kémek, diverzánok, sőt a demokratikus Berlinbe is szabadon átmehetnek. Viszont a hatóságok éppen ezért tartanak Berlin körül határellenőrzéseket, hogy az NDK területére ne hatolhassanak ezek a kártevő elemek. Gyorsan halad az ellenőrzés és már indul is a vonat tovább. Feltűnnek Berlin külvárosai. Az óriási háztömbök és gyárkémények tövében sok apró kis ház és pár négyszögletes kis kertet láthatunk. Sok-sok ezer ilyen kis vikendház van Berlin peremrésein. Erről elmondották német barátaink, hogy már a fasizták idején is elősegítették a hatóságok az ilyen kis kertek vásárlását a munkások számára azzal a ravasz céllal, hogy odakössék őket a földhöz, bibelődjenek kicsit kertészetükkel, így legalább el lehet vonni őket a politikától, nem hiányzik nekik a munkásmozgalmi és szakszervezeti élet. Természetesen ezeknek most más a szerepük. Amellett, hogy szombat-vasárnap pihenhetnek itt a dolgozók, most lehetőség van az NDK polgárai számára, hogy szabadon éljék a munkásmozgalmi életet, politizáljanak, tanuljanak kedvük szerint.

A szépen kivilágított berlini pályaudvarra percnyi pontossággal futott be a drezdai Hungaria-expressz. Elfogódottan szálltunk ki a kocsiból, megérkeztünk Berlinbe.

A kétarcú óriásváros — Berlin

Berlin, mintegy 160 kilométer mélységben az NDK területén terül el. 1945-ben a nagyhatalmak megegyeztek abban, hogy négy megszállási zónára osszák fel. Szovjet, amerikai, angol, francia ellenőrzés alá került Németország fővárosa. Ismeretes, hogy amíg a szovjet övezetben végrehajtották a potsdami egyezmény alapján a városrész demokratizálását, addig az imperialista hatalmak által megszállt városrészekben új álarcban, megtevesztő jelszavakkal, de ismét a reakció erői váltak úrrá. A hitler-fasiztát néppellenes, esztelen ellenállása következtében a város mérhetetlen sokat szenvedett. Különösen a belváros környéke. Az Alexander Platz, az Unter den Linden, a Wilhelmstrasse, s a Friedrichstrasse környéke szinte teljesen romhalmazzá vált. A Wilhelmstrassén lévő kancellári palotában követte el Hitler és szeretője, Braun Éva az öngyilkosságot. De utolsó pillanatig, mintsem törődve a lakosság szenvedésével, vad ellenségként követelt a hadseregtől

Berlin-Brandenburgi Tor, a a történelmi jelentőségű építészeti remekmű

az esztét vesztett náci diktátor. Az SS parancsnoksága parancsot adott arra, hogy a Friedrichstrasse alatt húzódó földalatti vasút alagútjait árásszák el vízzel. Öregek, anyák, gyermekek pusztultak el itt a gáztett következtében. A vesztüket érző fasizta gyilkosok nemcsak az oroszok, lengyelek, csehek, zsidók, magyarok millióit pusztították el állati módon, de saját népiüket sem kímélték.

A demokratikus Berlinben, az NDK fővárosában tizenöt év óta hatalmas arányú építkezések folynak. Reichstag újjáépítését is. Bár a város középpontja még mindig romos — ugyanis itt voltak a legnagyobb középületek — a város külső területeiben óriási szibarangoltak a demokratikus Berlin nagy részét. Mindenütt láttam az újjáépítés dicséretes eredményeit. A híres brandenburgi kaput, amely 1794-ben épült, kétmillió márkás költséggel építette újjá 1956-ban a demokratikus Berlin tanácsa.

Annakidején, amikor Napoleon bevonult Berlinbe, a kapun lévő remek négyesfogat szobrot elvitette Párizsba, s csak 1814-ben hozták onnan vissza. A második világháború alatt Hitlerék okozták pusztulását, de a német nép újjávarázsolta ezt a szép építészeti remeket. Hogy valamivel a nyugat-berlini hatóságok is hozzájáruljanak, vállalták a négyesfogat bronzbaöntését.

A brandenburgi kaputól jól látható, hogy a nyugat-berlini hatóságok megkezdtek az övezet határ mellett lévő nyú építkezések folynak. Reichstag újjáépítését is. Számomra igen nagy élmény volt, hogy a szálloda ablakai, amelyben laktam, amelynek helyén valamilyen dőlőfős kancellári palota állt. Berlini barátaim megmutatták annak a bunkernak a helyét, amelyben Hitler és bandája húzódott meg a háború befejező részében. Jelenleg egy nagy domb van e „patkányfészek” helyén.

(Folyt. köv.)

PAUL ROBESON:

MAGAMRÓL

Néger vagyok. A ház, amelyben élek, Harlemben van, város ez a városban belül, Amerika néger metropolisza. És ahogyan agyamat és szívemet feszítő dolgokról írok, szinte érzem mindannak a szorítását, ami körülvesz otthonomban, népem között.

Kinn az utcákat népem léttel tölti be... hangosak az utcák lépésük ritmusától, nevetésüktől, köszöntésüktől. Jómagam alig néhány mérfölddel arrább, Peekskillben hallottam a lincselésre tóduló tömeg üvöltését, az életemet követelő kiáltásokat gyűlölettorzította szájukból, itt pedig a szeretet ölelését érzem. Hello, Paul, örülök, hogy látalak! Örülök, hogy újra közöttünk vagy!

Es oly jó közöttük! Ez az én városom. Minden utcából, minden utcájából ifjúságom szép napjainak, álmainak emléke árad... Harlem az első világháború után. Itt ismertem meg Essie-t, s itt vettem feleségül; itt kezdődtek életre szóló barátságok; itt indultam meg művészi pályámon. Alig néhány háztömbbel odább léptem először színpadra a YWCA színházában; itt énekeltem, csak úgy kedvtelésből, klubokban és zenés kávéházakban; itt izgultam nagy kosárlabda-mérkőzéseken, itt táncoltam... Igen, ez az én otthonom. Ez és az ország valamennyi néger közössége. Ide tartozom.

IGEN, NÉPEM jóval több mint háromszáz esztendeje része már az amerikai életnek és történelemnek. Fél évszázada, hogy W.E.B. DuBois A fekete nép lelke című klasszikus művében a kultúrát és igazság éme szavait szegte a fehér amerikaiaknak: „A ti házatok? Hogyan lett a tiétek? Még mielőtt a Zarándokok partra szálltak volna, mi már itt voltunk. Elhoztuk ide s elvegyítettük a tietekkel három adottságunkat. A mesemondás és az éneklés adománya — lágy, serkentő melódiát egy összhang és dallam nélküli országnak; az izzadság és az erő adománya; hogy visszasszűrthassuk a vadlást követelt a hadseregtől

Vasárnap, szeptember 11-én — mint jeleztük — Szegedre látogat Paul Robeson világhírű néger énekművész, a Béke Világának tagja, és részt vesz a Beloiannisz tereken délután 4 órakor kezdődő békenagygyűlésen. Robeson lesz a békenagygyűlés szónoka, de mint énekművész is bemutatkozik: a résztvevőknek a bekérő éneket. A nagy békenagyharcost az egész világon nagy szeretet és megbecsülés övezi, különösen azok részéről, akik ismerik harcait népe szabadságáért és a békéért. Szegedi látogatása előtt Paul Robeson egyik írását közöljük — részletet itt állók című könyve előszavából. Ebből az írásból megismerhetjük környezetét, amelyben él, és eszméit, amelyeket harcol.

és lerakhassuk egy óriási birodalom gazdasági alapjait kétszáz évvel előbb, mintsem a ti gyenge kezeitek megtehetnék volna. S harmadiknak a jókedv adományát... Dalunkat, izdatszágunkat, derűnket... Amerika lenne-e vajon Amerika — négeri nélkül?

S én ma azt kérdezem: milyen jövője lehet Amerikának a mi tizenhatmillió népünk szabad és korlátlan együttműködése nélkül? Miféle tiszteletre számíthat hazánk a vajdó világban, ha a mi örökségünket még mindig megtagadják?

Amerikai négerként beszélek, s elsősorban és mindenekelőtt arra tettem fel az életemet, hogy teljes szabadságot szerzek népemnek Amerikában — és semmivel sem kevesebbet, mint teljes szabadságot!

Se mit sem törődöm azzal — a semminél is kevesebbet — hogy rólam és eszméimről mit gondolnak az ország urai, a Nagy Fehér Emberek. Több mint tíz esztendőn keresztül üldöztek minden lehetséges módon. Rágalmossal és csócsalékkal erőszakoskodással. Azzal, hogy megtagadták tőlem művészetem gyakorlásának lehetőséget, hogy nem érvényesíthetem a külföldre utazás jogát. Ezeknek a valódi amerikaielleneseknek csak annyit mondom: „No, jól van, a ti képetek sem tetszik ám nekem!”

De törődöm — mélységesen törődöm — az egyszerű emberek Ame-

Iraki miniszter Budapesten

Avni Juszej, Irak közmunka- és közlekedésügyi minisztere háromnapos tartózkodásra Magyarországra érkezett. Itt-tartózkodása során megtekint néhány jelentősebb ipari létesítményünk, valamint egy-két nagyobb lakótelep építkezését.

Elkészült a sztálingrádi csata körképének vázlata

Befejezték a világ egyik legnagyobb történelmi vonatkozású festőművészeti alkotásának, a »Fasiszta német csapatok szétzúzása Sztálingrádnál« című grandiózus körkép vázlatát. A körkép 16 méter magas, kerülete 120 méter hosszú lesz. Az előtérben a néző természetes nagyságú makettek lát.

A sztálingrádi csata körképét a katonaművészek Grekov-stúdiójának kollektívája készíti. A körképet a Sztálingrád közelében fekvő, legendás híró Mamajev-kurcanon állítják fel, ahonnan Csujkov tábornok 62. sz. hadserege a hosszú védelem után megkezdte támadását.

Megnőtt

a televízió iránti érdeklődés

Különösen mióta a szentesi televíziós erősítő állomás megkezdte működését, Szegeden is egyre többen vásárolnak televíziós készülékeket. Egyre több háztetőre kerülnek föl az antennák, egyre több lakásban dereng föl kékes fénnel a készülék képernyője. Főleg a nagy képernyős készülékek iránt nagy a kereslet. Egyre népszerűbb a Munkácsy-típusú készülék, amely a Villamosági és Televíziós készülékek Gyárából kerül a Vas és Műszaki Nagykereskedelmi Vállalat útján a fogyasztókhoz.

Az olimpia aztán újabb fellendülést hozott a televíziós készülékek vásárlásában. Ez érthető is, hiszen bármilyen szuggesztív ereje is van Szepesi György rádióközvetítéseinek, a hang nem versenyezhet a képpel. Bizonyítják ezt azok, akik látják legutóbb Török Gyula légsúlyú ökölvívónk drámai mérkőzését a szovjet Sivkovval a televízió képernyőjén, akik úgy szurkolnak a magyar versenyzőnek és olyan újjongással fogadták győzelmét, mintha maguk is ott ültek volna Ró-

mában a mérkőzés 14 ezer főnyi közönsége soraiban.

Az Állami Áruház, a Kiskereskedelmi Vállalat 29-es és 39-es rádió-műszak és villamossági boltja az utóbbi hetekben jóval több készüléket adott el, mint azelőtt. A Munkácsy mellett ugyancsak népszerű a kisebb képernyőjű Benczúr, valamint az Orion gyár két készüléke: a 602-es és a 603-as is.

A készülékek számának növekedésével növekszik a hibabejelentések száma is. Ezért a Kiskereskedelmi Vállalat kérésére a Villamossági és Televíziós Készülékek Gyára szerviz-szerelőjét küldte Szegedre, aki rendszeres szerviz-szolgálat keretében foglalkozik a hibás készülékek megjavításával. Természetesen csak a Munkácsy és a Benczúr típusú készülékek javítását végzi el. Eddig 80 hibabejelentés érkezett a KISKER vállalat két rádió-műszaki boltjába. Ezek egy részében már elvégezte a szükséges javításokat a szerviz-szolgálat és sor kerül a még el nem végzett javításokra is.

Fontos népgazdasági jelentőségű a Tisza mikroszkopikus növény- és állatvilágának felderítése

Tegnap újabb kutatómunka kezdődött a víz szennyeződésének megállapítására

A folyók vízében élő parányi, csak erős nagyítóval, mikroszkóppal látható növényi szervezeteknek, a moszatoknak alapvető szerepük van a vízi élet szempontjából, mert ezek a parányinövények állítják elő mindazt a szerves táplálékot, amit azután a többi vízi szervezet felhasznál. »A tápláléklánc«, ami a magasabb szervezetszervezetekhez — végső fokon

a halakhoz — elvezet, ugyancsak mikroszkopikus méretű állatokkal kezdődik.

Ezeknek a parányi növényeknek és állatoknak egyébként még az is a szerepük a vizek életében, hogy elsősorban ők gondoskodnak a vizek »öntisztulásától«, vagyis arról, hogy a vizek be jutó szennyezések által-

matlan anyagokra essenek szét.

A vízi életben alapvető helyzetű mikroszkopikus növény- és állatvilág kutatásával a Tisza területén a szegedi Magyar Tiszakutató Állomás két munkatársa, dr. Uherkovich Gábor és dr. Gál Dániel akadémiai kutatók foglalkoznak.

Az elmúlt két esztendőben a szegedi Tisza-szakaszt és a Felső-Tiszát vizsgálták ilyen szempontból, a kutatási eredményekről több magyar és idegen nyelvű dolgozat jelent meg. Megemlíthető, hogy pl. egy osztrák kutató, a Nilus folyóban végzett kutatásai során hasznosította ezeket a tiszai moszatkutatói eredményeket és erre a tényre tudományos dolgozatában részletesen hivatkozik. Az idei évben

főleg a tiszalöki vízlépcső mintegy 50 köbméteres szakaszon visszaduzzasztott vízében, valamint a szolnoki mederszakaszban végzi a két kutató munkáját.

A gyűjtött anyagot részben a kutatók közben, de főleg azután a kutatókatól Szegedre visszaérkezve, laboratóriumban dolgozzák fel. Szolnokon a Damjanich János Múzeumban egy külön szobát bocsátottak a Tisza-kutatás rendelkezésére, ezen a »főállomáson« dolgozzák fel a frissen gyűjtött Szolnoki környéki anyagokat.

Dr. Uherkovich Gábor és dr. Gál Dániel tegnap indultak idei negyedik kutatóútjukra.

Ez után fűzője annak vizsgálata, hogy a szolnoki ipari szennyezések milyen mértékben ároskodik a Tisza élővilágára. Hazánkban is fokozódik ugyanis a vizek elszennyeződésének veszélye,

amit feltétlenül meg kell akadályozni, mert a tiszta folyóvíz nagy, sokoldalúan használható népgazdasági érték. Értékére többnyire ott döbbennek rá, ahol már nincs meg, mint pl. Nyugat-Európa egyes túlszennyezett folyói esetében. A kutatási eredmények tudományos értékelése után gyakorlati, a folyó tisztaságát szolgáló intézkedésekre is javaslatot tesznek a kutatók.

Igy ezek a vizsgálatok kedves folyónk, a Tisza egyre részletesebb tudományos megismerésén túl a népgazdaság gyakorlati érdekeit is szolgálják.